

Concert zaterdag 2 oktober 2010
Divertimenti, Marsen en Romance
The Amsterdam String Quartet
Open Haven, Zeewolde

Inhoud

- 2 Programma 2 oktober 2010
- 3 Over The Amsterdam String Quartet
- 4 Over de musici
- 5-6 Toelichting door Leo van Wijk
 - a Contactadressen en concertlocaties
 - b Agenda seizoen 2010/11
 - c Bestelformulier abonnementen

randmeer
concerten

2e Randmeerconcert - seizoen 2010/2011
zaterdag 2 oktober 2010 20.00 uur
Open Haven - Zeewolde

The Amsterdam String Quartet

Alida Schat - viool, John Wilson Meyer - viool, Fredrik From - altviool, Thomas Pitt - cello
met medewerking van Teunis van der Zwart en Gijs Laceulle - natuurhoorn

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

Marcia in F, KV 248 (1776)

Divertimento nr 10 in F, KV 247 'Erste Lodronische Nachtmusik' (1776)

1. <i>Allegro</i>	2. <i>Andante Grazioso</i>
3. <i>Menuetto. Trio</i>	4. <i>Adagio</i>
5. <i>Menuetto. Trio</i>	6. <i>Andante. Allegro Assai</i>

Franz Joseph Haydn
(1732-1809)

Divertimento in D, Hob. II:22 (vóór 1765)

1. <i>Presto</i>	2. <i>Menuetto</i>
3. <i>Largo cantabile</i>	4. <i>Menuetto</i>
5. <i>Finale - Presto</i>	

~ pauze ~

Wolfgang Amadeus Mozart

Strijkkwartet nr 17 in Bes, KV 458 'Jagd-Quartett' (1784)

1. <i>Allegro vivace assai</i>	2. <i>Menuetto moderato. Trio</i>
3. <i>Adagio</i>	4. <i>Allegro assai</i>

Johann Michael Haydn/W.A. Mozart
(1737-1806)

Romance uit KV 447 (bew. door J.M. Haydn 1795)
- Lhargetto

Ludwig van Beethoven
(1770-1827)

Sextet in Es op. 81b (1794-95)

1. <i>Allegro con brio</i>	2. <i>Adagio</i>
3. <i>Rondo. Allegro</i>	

Johann Michael Haydn

Franz Joseph Haydn

The Amsterdam String Quartet

The Amsterdam String Quartet is Nederlands voornaamste strijkkwartet dat op authentieke instrumenten speelt. Het ensemble heeft zich gespecialiseerd in het repertoire van de gouden eeuw van het strijkkwartet: van de tweede helft van de 18e tot de eerste helft van de 19e eeuw. Het ASQ speelt niet alleen het bekende repertoire van beroemde meesters zoals Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann en Mendelssohn, maar belicht ook herontdekte meesterwerken uit die periode. De leden van het ASQ zijn allen internationaal gerespecteerde specialisten op het gebied van de historische uitvoeringspraktijk. Het zijn de violisten Alida Schat en John Wilson Meyer, altvioliste Jane Rogers (bij het concert in Zeewolde vervangen door Fredrik From) en cellist Thomas Pitt.

The Amsterdam String Quartet kent een drukke internationale concertagenda, en presenteert haar eigen concertserie in Het Concertgebouw te Amsterdam en Vredenburg Utrecht sinds 2003. Het kwartet heeft samengewerkt met Gary Cooper, Ronald Brautigam, Alexei Lubimov, Melvyn Tan, Teunis van der Zwart en Alexis Kossenko. Tot onlangs geboekte successen behoren drie concerten in het Vestfold Festsspillene (Noorwegen), twee concerten in het Ryedale Festival en een optreden in het prestigieuze Buxton Festival. Het ASQ gaf medewerking aan een educatief project aan het conservatorium in Birmingham in samenwerking met Professor Simon Keefe, en voortzetting van onderzoekswerk naar techniek en speelstijl met de vooraanstaande wetenschapper en uitvoerder Professor Clive Brown.

In het seizoen 2010/2011 treedt het kwartet ook op in o.a. Duitsland en Zweden

De tweede cd van het ASQ werd in januari 2009 uitgebracht bij Channel Classics en werd direct cd van de week op Radio 4 en bekroond met een '10' in Luister. De debuut-CD met Haydn strijkkwartetten kwam uit in het voorjaar van 2007 en stond in de top tien in Luister.

Het ASQ is regelmatig te horen op de Nederlandse radio en mag rekenen op genereuze steun van meerdere belangrijke culturele Nederlandse fondsen.

Enkele lovende recensies:

"De vertolkingen van [het ASQ] worden gekenmerkt door hecht samenspel, elegantie en veel aandacht voor kleurnuances."

Volkskrant [NL] september 2009

"het ASQ, dat finesse paarde aan vuur op historische instrumenten"

Volkskrant, 2006

"... wat een heerlijk spel! ... [de kwartleden] zijn fantastisch op elkaar ingespeeld en vormen een hecht ensemble ... Al Haydns uitdagingen klinken met een superieur gemak. Het resultaat is een feest voor het oor..."

Luister, april 2009

De musici

Alida Schat, eerste viool

Als negenjarige maakte Alida Schat haar debuut in de Carnegie Hall in New York. Na haar studie bij Viktor Liberman, Keiko Wataya en Charles-Andre Linale en na masterclasses gevolgd te hebben bij Sandor Vegh, Josef Gingold en het Melos Quartet studeerde zij in 1991 af aan het Utrechts Conservatorium.

Alida Schat is tegenwoordig concertmeester van het Metropole Orkest en de Mozart Akademie. Van 2003-2006 was zij concertmeester bij het Amsterdam Baroque Orchestra. Verder is zij gast concertmeester bij Anima Eterna en Holland Symfonia. Zij treedt regelmatig op met het Orkest van de Achttiende Eeuw, het Freiburger Barockorchester, Les Musiciens du Louvre, de English Baroque Soloists, het Chamber Orchestra of Europe en Het Koninklijk Concertgebouworkest. Daarnaast geeft zij regelmatig solorecitals.

John Wilson Meyer, tweede viool

John Wilson Meyer studeerde viool bij Maurice Clare aan het Royal Northern College of Music in Manchester en barok- en klassiekviool bij Marie Leonhardt in Amsterdam. Hij is mede-oprichter van The Locke Consort, een ensemble dat zich richt op zeventiende-eeuwse muziek en dat vele internationale prijzen won, waaronder de eerste prijs in het Van Wassenaer Concours (NL), de Early Music Network Competition (GB) en de Erwin Bodky Competition (VS).

John is aanvoerder van de tweede violen bij Anima Eterna. Hij treedt regelmatig op met The Amsterdam Baroque Orchestra (Ton Koopman), Concerto Vocale (René Jacobs) en La Chambre Philharmonique (Emmanuel Krivine).

Thomas Pitt, cello

Na met lof afgestudeerd te zijn aan het Royal Northern College of Music in Manchester kwam Thomas Pitt naar Nederland om verder te studeren bij Wouter Möller aan het Sweelick Conservatorium. Hij behaalde zijn solistendiploma in 1998.

Na zijn afstuderen bouwde Thomas Pitt een zeer drukke uitvoerings- en opnamepraktijk op, als solo-cellicist met ensembles als Concerto Copenhagen (Lars Ulrik Mortensen), Ensemble 1700, The Academy of Ancient Music, The Gabrieli Consort (Paul Mc Creesh) en The English Concert. Hij heeft als solist en artistiek leider opgetreden met het Poolse ensemble Arte dei Suonatori en is actief als kamermusicus op vele aanzienlijke internationale podia met o.a. The Amsterdam String Quartet, Baroque Fever en Magnetic North Orchestra.

Sinds 2005 werkt hij aan het Koninklijk Deens Conservatorium als docent barokcello, kamermuziek en uitvoeringspraktijk en sinds 2007 is hij aan hetzelfde conservatorium hoofd van de afdeling Oude Muziek. Thomas geeft ook zomercursussen; onlangs was hij de initiatiefnemer en artistiek coördinator van de Haydn Summer School 2009 die in de Royal Danish Academy of Music plaats vond.

Teunis van der Zwart (Katwijk, 13 april 1964) is een Nederlands hoornist.

Hij is bekend als een ambassadeur van de natuurhoorn. Hij is als solo-hoornist verbonden aan het Freiburger Barockorchester en het Orkest van de 18e Eeuw onder leiding van Frans Brüggen. Cd's met solowerken verschenen bij Harmonia Mundi en Libera Classica. Als docent is Teunis van der Zwart verbonden aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en aan het Conservatorium van Amsterdam. Teunis van der Zwart maakte drie korte films over Joseph Haydn.

Gijs Laceulle (1980, Haarlem) studeerde hoorn en natuurhoorn in Amsterdam en Dresden.

Tijdens zijn studie remplaceerde hij regelmatig bij orkesten als het Koninklijk Concertgebouworkest, het Radio Filharmonisch Orkest, het Residentie Orkest en het Nederlands Philharmonisch Orkest.

Sinds enkele jaren besloot hij zich te specialiseren in de historische uitvoeringspraktijk. Als natuur- en barokhoornist speelde hij bij o.a. het Orkest van de 18e eeuw, Orchestre Révolutionnaire et Romantique, het Freiburger Barockorchester en Concerto Köln.

Ook in kamermuziekverband is Gijs actief. Naast Ensemble Mercure is hij ook lid van 'Nachtmusique', een blazersensemble spelend op historische instrumenten o.l.v. klarinettist Eric Hoepfich.

Fredrik From, altviool (Zweden) treedt op als vervanger van Jane Rodgers. Helaas hebben wij geen verdere informatie over hem.

Toelichting 1/2

Natuurhoorn (Victoria and Albert Museum)

Naast het strijkkwartet dat van authentieke instrumenten gebruik maakt, staat bij dit concert de natuurhoorn in het middelpunt van de belangstelling. De hoorn is een heel oud instrument en de oorsprong ligt, zoals de naam al aangeeft, bij het gewei van menig dier. Bij de Assyriërs waren rond 2000 voor Christus slakkenhuisvormige instrumenten in gebruik. Ook in het graf van Toetanchamon werden twee rechte hoorns gevonden. In de zevende eeuw voor Christus brachten de Etrusken hoorns mee vanuit Klein-Azië naar Italië. De eerste

beschrijving van een hoorn als jachtinstrument is van de Griek Xenophenon, vier eeuwen voor Christus. De Romeinen ontwikkelden hun eigen hoorns o.a. de Buccina die gebruikt werd door het leger voor het blazen van de aanval en de aftocht. Parallel aan deze Buccina ontstond in de bronstijd bij Oud-Germaanse stammen de bronzen Lure. Uit de periode daarna kennen we geen metalen instrumenten meer. Wel werden dierlijke hoorns en slagtanden van olifanten gebruikt om signaalhoorns van te maken. Een bekend verhaal uit de tijd van Karel de Grote is dat van de hoorn van Roeland, een neef van Karel de Grote. In 778 bij de slag van Roncevalles doodde Roeland met zijn ivoren hoorn een Saraceen, die zijn zwaard wilde bemachtigen. In de schatkamer van de Dom in Aken kunt u de 'Oliphant', die eigendom van Karel de Grote zelf was nog bewonderen. De hoorn was lange tijd uitsluitend het instrument van de koninklijke jacht, want alleen de adel mocht jagen. In de 12e en 13e eeuw ontstonden vanuit de hoorns, ivoren en houten hoorns de eerste metalen instrumenten. Het waren in eerste aanleg signaalinstrumenten die rauw klonken met slechts één toonhoogte. Ze hadden als doel met behulp van een soort morsecode boodschappen door te geven. Vanaf 1550 komen we de eerste metalen hoorns met een volledige ronding tegen. Deze techniek was sinds de Romeinse tijd niet meer toegepast.

Marin Mersenne (1588-1648) was een Parijse pater, naast theoloog ook wiskundige en filosoof. Hij ontdekte de natuurtonen en in 1627 beschrijft hij in zijn 'L'harmonie universelle' de mogelijkheden om goed klinkende akkoorden te maken. Deze theorie lag aan de basis van de ontwikkeling van de hoorn met langere luchtkanalen en daardoor meerdere rondingen. Langzamerhand evolueerde het instrument tot de 18e eeuwse 'natuurhoorn' waarop de natuurtonenreeks gespeeld kon worden. Anton Joseph Hampel (1737-1771), een hoornist uit Dresden, bedacht een methode om de toonhoogte te variëren. Door de hand in de beker van de hoorn te plaatsen was het mogelijk de toonhoogte te verhogen en op die manier ook chromatische toonladders te spelen. In 1754 ontwikkelde Hampel de zogenaamde inventiehoorn. Een van de grote windingen onderbrak hij en plaatste daartussen een U-vormige uitschuifbare stembuis. De hoorn was nu veel zuiverder te stemmen en deze U-vormige buizen vinden we bij de moderne hoorns nog steeds aan de achterkant van het instrument. Door U-buizen met verschillende lengte te gebruiken was het mogelijk van toonsoort te wisselen. Mozart schreef zijn hoornconcerten voor dit soort instrumenten! Er zijn vele pogingen gedaan om hoorns te bouwen die voor meerdere toonsoorten geschikt waren. Rond 1776 introduceerde Joseph Raoux in Parijs de 'cor omnitonique', een hoorn met vele windingen en zonder U-buizen. Door middel van een ingewikkeld systeem van schuifjes en kraantjes was het mogelijk delen van het buizensysteem in- en uit te schakelen om zo in verschillende toonsoorten te kunnen spelen. Het instrument was erg zwaar en is nooit populair geworden. Aan het einde van de 18e eeuw zijn ook proeven gedaan met een soort kleppensysteem op de hoorn, maar ook dat heeft het niet gehaald.

Replica van een hoorn uit de tijd van Mozart

Toelichting 2/2

Rond 1815 werd in Duitsland de eerste hoorn met ventielen gebouwd, eerst twee, later drie ventielen. In 1824 slaagde Charles Joseph Sax uit Dinant er als eerste in een volledig chromatische hoorn te bouwen (de Saxomnionique). Bij deze instrumenten was het niet meer nodig de hand in de beker te plaatsen voor de vorming van de halve tonen.

Schumann was de eerste die voor dat nieuwe instrument schreef (zijn beroemde Adagio en Allegro). Brahms en Weber waren felle tegenstanders van de ventielhoorn omdat zij vonden dat de kleurschakeringen van de natuurhoorn verloren gingen. In de negentiende eeuw bleven de natuurhoorn en de ventielhoorn naast elkaar bestaan met ieder hun eigen volgelingen en soms werden ze ook beide in een orkestpartituur voorgeschreven (Wagner).

Pas in 1906 is de moderne concerthoorn ontstaan. De gebroeders Alexander in Mainz bouwden de dubbelhoorn, waarin de F hoorn (lengte 388 cm) en de Bes hoorn (lengte 291 cm) werden gecombineerd en met behulp van een vierde ventiel onafhankelijk van elkaar geblazen kunnen worden. Op deze dubbeltoonshoorn met een omvang van bijna 4 oktaven kunnen zowel hoge als lage passages zonder problemen gespeeld worden.

Tijdens dit concert krijgt u deze moderne hoorn niet te horen. De stukken die gespeeld worden, stammen allemaal uit de periode van de ontwikkeling van de natuurhoorn tot een volwaardig concert instrument en deze hoorn staat nu centraal in ons programma.

Moderne dubbelhoorn

Mozart componeerde het Divertimento nr 10 KV 247 voor zijn beschermvrouwe Gräfin Antonia Maria Lodron voor haar 38e naamdag op 13 juli 1776. (13 juni is de sterfdag van de heilige Antonius van Padua). Het stuk is voor het eerst uitgevoerd op 18 juni 1776 's avonds na het diner, voor het huis van de adellijke familie Lodron in Salzach-Stadt. De musici kwamen op en vertrokken met het spelen van de Marcia KV 248, ook gecomponeerd in juni 1776.

Michael Haydn's Romance is een bewerking van het langzame deel uit het derde hoornconcert van Mozart KV 447. In 1795, dus na Mozarts dood, voorzag hij de solo hoornpartij van een compleet nieuw gecomponeerde strijkersbegeleiding en liet dat in 1802 in Wenen als een eigen compositie in druk verschijnen.

In dit programma past prachtig het 'Jachtkwartet' KV 458, dat Mozart in november 1784 voltooide. Zoals de bijnaam aangeeft, opent het kwartet met een thema waarin de roep van de jager op zijn hoorn duidelijk herkenbaar is. Het kwartet maakt deel uit van een serie van zes kwartetten opus 10 die Mozart opdroeg aan Joseph Haydn. Mozart was zeer onder de indruk geraakt van de kwartetten in de serie van opus 33, die Haydn in 1782 voltooide.

Beethoven schreef het sextet op. 81b in Wenen in 1794/95, de partituur werd pas gepubliceerd in 1810 (mogelijk is een deel van het manuscript jarenlang onvindbaar geweest). Het is een uniek werk in zijn kamer-muziek oeuvre, dat meer gezien moet worden als een concert voor twee hoorns met begeleiding van een strijkkwartet. Doordat de volle omvang van de hoorn wordt gebruikt vraagt dit stuk het uiterste van de hoornisten om dat op een natuurhoorn te realiseren.

Leo van Wijk (september 2010)

Agenda 2010-2011

- 1 zaterdag 18 september 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Ensemble Caméléon met Sonja van Beek en Joris van Rijn (viool), Joël Waterman (altviool),
Floris Mijnders (cello), Johan van Iersel (cello)
- 2 zaterdag 2 oktober 20 uur Zeewolde Open Haven
The Amsterdam String Quartet m.m.v. Teunis van der Zwart en Gijs Laceulle (hoorn)
- 3 zaterdag 23 oktober 20 uur Ermelo Lukaskerk
Riko Fukuda (fortepiano)
- 4 zondag 14 november 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Lisa Jacobs (viool) en Ksenia Kouzmenko (piano)
- 5 zondag 28 november 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Doris Hochscheid (cello) en Frans van Ruth (piano)
- 6 zondag 2 januari 14 uur Nunspeet Hotel NH Sparrenhorst
Ensemble A(i)rco met Nadia Wijzenbeek (viool), Tijmen Huisingh (viool), Laura van der Stoep
(altviool), Ewout van Dingstee (cello), Ying Lai Green (contrabas), Céleste Zéwald (klarinet), Birgit
Strahl (fagot), Corina Lievers (hoorn)
- 7 zaterdag 22 januari 20 uur Ermelo De Dialoog
Yoram Ish-Hurwitz (piano) m.m.v. Aukelien van Hoytema (toelichting) 'Pelgrimstochten' van Liszt
- 8 zondag 6 februari 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Lavinia Meijer (harp)
- 9 zondag 20 februari 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Judith Landman (fluit) en Bernd Brackman (piano)
- 10 zaterdag 5 maart 20 uur Zeewolde Open Haven
Orlando Kwintet (blaaskwintet) met Marieke Schneemann (fluit), Pauline Oostenrijk (hobo), Lars
Wouters van den Oudenweijer (klarinet), Bram van Sambeek (fagot), Ron Schaaper (hoorn)
- 11 zaterdag 19 maart 20 uur Ermelo Lukaskerk
Vermeer Trio met Jeroen Bal (piano), Tjeerd Top (viool), Johan van Iersel (cello)
- 12 zaterdag 2 april 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Mariana Izman (piano)

Onze contactpersonen geven u graag informatie:

voor Nunspeet
dhr. W.J. Bömer

E-mail: info-nunspeet@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 252968

voor Harderwijk
dhr. W. Molendijk

E-mail: info-harderwijk@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 421704

voor Ermelo
mevr. H. van Manen-Aartsen

E-mail: info-ermelo@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 563634

voor Putten
dhr. L. van Wijk

E-mail: info-putten@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 353842

voor Zeewolde
dhr. H. W. de Wit

E-mail: info-zeewolde@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 036 5223272

secretariaat
dhr. R.G. Lemmens

E-mail: secretaris@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 415593
Guido Gezellelaan 36, 3842 XM Harderwijk

financiën
dhr. H. Berkouwer

E-mail: penningmeester@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0577 411242
Hertlaan 3, 8076 PG Vierhouten

concertcoördinator:
dhr. R.A. Norg

E-mail: coordinator@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 551703
Margrietlaan 9, 3851 RS Ermelo

publiciteit/perscontacten:
dhr. M. de Lussanet

E-mail: publiciteit@randmeerconcerten.nl

websitebeheer en
Randmeerconcertbrieven:
dhr. A.P. Kuiper

E-mail: media@randmeerconcerten.nl

website Randmeerconcerten

www.randmeerconcerten.nl

aanvraag programmaboekje, zie secretariaat of vul het formulier op de website in.

reservering concerten door abonneementhouders, zie website

Adressen van de concertlocaties:

Ermelo De Dialoog Raadhuisplein 4, 3851 NT

Ermelo Lukaskerk Landgoed Veldwijk 3853 LC

Putten Kasteel De Vanenburg Vanenburgerallee 13, 3882 RH

Zeewolde Open Haven Kerkplein 8, 3891 ED

Harderwijk Catharinakapel Klooster 1, 3841 EN

Nunspeet Hotel Vennendal Vennenpad 5, 8072 PX

Nunspeet Hotel De Sparrenhorst Eperweg 46 8072 DB

Zeewolde Open Haven Kerkplein 8, 3891 ED

Randmeerconcerten 2010-2011 - bestelformulier voor abonnementen

dhr. en/of mevr. _____

adres _____

postcode en plaats _____

telefoon _____

e-mail *) _____

*) indien u de gratis Randmeerconcertbrief per e-mail wilt ontvangen

Bestelt hierbij:

_____ abonnement(en) voor 7 concerten à € 98,- in totaal € _____

(u hoeft niet aan te geven welke 7 concerten van de 12 concerten u wilt bezoeken)

_____ passe-partout(s) voor alle 12 concerten à € 144 in totaal € _____

_____ vriendenbijdrage(n) à € 15 (of meer) per persoon in totaal € _____

(u dient zich elk jaar opnieuw op te geven)

totaal € _____

En (gelieve uw keuze aan te geven door een kruisje in het vakje)

machtigt de St. Randmeerconcerten om dit totaalbedrag éénmalig af te schrijven van

rekening _____

t.n.v. _____

te _____

maakt dit bedrag over naar rekening 3177.78.722 t.n.v. St. Randmeerconcerten te Vierhouten

plaats en datum: _____

handtekening voor akkoord: _____

Randmeerconcerten

klinken

als kamermuziek in uw oren!

randmeerconcerten